

spørgselen imøde, hvilket jeg haaber. Men da den meget ærede Minister sikkerlig ogsaa vil faae betydelig mere dermed at gjøre end jeg, kan det ikke betvivles, at hans Anskuelse derom ogsaa vil have betydelig mere Interesse for det ærede Thing. Seg skal da i al Korthed søge at begrunde, hvorfor jeg kommer frem med denne Forespørgsel. Det er ikke først nu i denne Samling, at det har ligget mig stærkt paa Sinde at bringe denne efter min Mening overmaade vigtige Sag paa Bane, men allerede meget tidligere, og jeg har oftere privat forhandlet med flere af dette Things ærede Medlemmer derom, ogsaa i tidligere Samlinger; men Tiden er ikke forekommen mig gunstig til at fremkomme dermed; men nu har jeg endelig ikke kunnet vente længere. Da det nu er den sidste Samling i Valgperioden, kunde jeg ikke ogsaa lade denne gaa til Ende uden at søge Spørgsmaalet fremdraget til Forhandling, om vi dog ikke snart skulde komme ind paa en alvorlig Drøftelse og Forhandling om hele vort Almueffkolevæsens Ordning. Det forekommer mig, at det er paa høie Tid. Den Lov, hvorpaa vort Almueffkolevæsens Ordning hviler, har jo allerede for nogle Aar siden holdt sit 50-aarige Jubilæum, nemlig Anordningen af 29de Juli 1814, og det maa dog forudsættes, at det efter den betydelige Forandring, vort Land, og navnlig ogsaa dets Forsatning er undergaaet i den Tid, nok kunde være værd at tage denne Sag til Forhandling, ja, man kunde endog have ventet, at denne strax var kommen frem efter vor frie Forsatnings Indførelse. Seg vil ogsaa sige, at jeg vilde have betragtet det som meget heldigere, om man havde taget fat paa Skolevæsenet fra en anden Side end — om jeg saa maa sige — at begynde at bygge fra oven af, hvilket vi jo have gjort, blandt Andet da vi i sidste Samling fik Loven om det lærde Skolevæsen forelagt og vedtagen. Det forekommer mig nemlig, at dette er ligesom at bygge ovenfra nedad, idet jeg gaar ud fra, at der dog bør være Sammenhæng i vort Skolevæsen lige fra det laveste Trin til den høieste. Spids, og at det da vilde være det eneste Rigtige at begynde nedenfra og bygge op efter, hvilket man jo dog ellers ogsaa pleier at gjøre, naar man opfører

en Bygning, og ikke omvendt, fra oven nedad. — Regjeringen har imidlertid anset det for rigtigere at tage fat paa denne Side af Sagen først. Men efterat vi saa have gjort dette, mener jeg rigtignok, at vi ogsaa dog omstider maa komme til at tage fat fra neden af, og komme til at tænke alvorlig derover og til at drøfte det Spørgsmaal, om dog ikke ogsaa der er Noget at gjøre. Af den Hovedanordning, som vi have af 1814 angaaende dette Unliggende, skal jeg tillade mig at oplæse et Par Linier af Indledningen, som lyder saaledes: „Det er med Overbevisningen om disse prøvede Grundsætningers Fasthed og med glad Forhaabning, at deres trolige Anvendelse skal udbrede sand Religiositet og fremkalde borgerlige Dyder, at Vi herved allernaadigst befale Følgende i Henseende til Almueffkolevæsenet paa Landet i vort Rige Danmark.“ Og naar jeg anfører dette, saa vil jeg sige, jeg tror ogsaa, at dette Haab, at denne Hensigt med Loven for en stor Del er naaet. Seg tror, at denne Lov har virket til stor Belsignelse, og at den var en udmærket Lov for sin Tid, saa at Danmark den Gang med Rette kunde siges at staa i første Række, hvad Oplysningen angik. Men det er ligesaa vist, at Forholdene siden Tid, Loven blev givet, ere blevne saaledes forandrede, at Loven nu er forældet, og at vi bør have en anden og bedre Ordning under disse forandrede Forhold. Det kan saaledes f. Ex. bemærkes, at „Religiositeten“ er som det Første og Vigtigste sat i Spidsen for, hvad der skulde være Skolens Formaal, og det er jo Noget af den Tids Tankegang, — og som tilbøielig har holdt sig indtil nu — at det at besatte sig med Religionen var i Særdeleshed Skolens Sag, og at dette skulde staa som det Første, for ikke at sige det eneste Vigtige for Skolen. Nu er i Allmindelighed Meningen den — i alt Fald er det min — at det egentlig ikke er et Hovedformaal for Skolen; tværtimod, mener jeg, er det et stort Spørgsmaal, om det har sin rette Plads i Skolen og i Særdeleshed som tvungent Skolesag. Men jeg skal nu ikke gaa videre ind paa at kritisere denne vor gode gamle Skoleanordning, men vente dermed, indtil vi høre, om vi ikke nu